

ผนวก ค.

การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางด้านกายภาพ ประเภทโบราณสถานแบบเขมรโบราณ กรณีศึกษาปราสาทหินพิมาย

สภาพทั่วไป

1. เป็นแหล่งท่องเที่ยวประวัติศาสตร์ประกอบด้วย
 - 1.1 ตัวเมืองโบราณ
 - 1.2 โบราณสถานที่เราเรียกว่า ปราสาทหินพิมาย
 - 1.3 โบราณสถานอื่นๆ บริเวณใกล้เคียงเช่นสระน้ำโบราณ ธรรมศาลา
2. ที่ตั้ง เป็นแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในเขตการปกครองของอำเภอพิมายจังหวัดนครราชสีมา ตัวเมืองโบราณมีพื้นที่ประมาณ 565*1030 เมตร (2)
3. ลักษณะภูมิประเทศ ที่ตั้งของเมืองโบราณและโบราณสถานอยู่บนพื้นที่ราบมีลำน้ำล้อมรอบ คล้ายกับจะเป็นเกาะ
4. ลักษณะของเมืองพิมาย เมืองพิมายเคยเป็นเมืองมาแต่โบราณปัจจุบันมีฐานะเป็นอำเภอ อยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของเมืองนครราชสีมาประมาณ 56 ก.ม. มีแผนผังเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า กว้าง 565 เมตร ยาว 1030 เมตร กำแพงเมืองทั้ง 4 ด้านเป็นเนินดิน ประตูเมืองก่อด้วยศิลาทรายเวลานี้เหลืออยู่เพียง 3 ประตู คือทางด้านเหนือ ตะวันตก และด้านใต้ ในเมืองพิมายมีสระน้ำปรากฏอยู่คือ สระแก้ว สระพลุ่ง และสระขวัญนอกจากนี้ยังมีสระใหญ่อยู่นอกกำแพงเมืองทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือคือ สระเพรง

สภาพปัญหา

1. ปัญหาสภาพแวดล้อมในเขตตัวเมือง ถูกทำลายไม่เหมาะสมต่อการเข้าไปศึกษาหรือพักผ่อนหย่อนใจ
2. ปัญหาเรื่องการสื่อความหมาย บริเวณโบราณสถานที่สำคัญโดยเฉพาะอย่างยิ่งที่ปราสาทหินพิมายยังขาดสิ่งจูงใจ คำอธิบายและการสื่อสารความหมายที่ดี ที่จะทำให้นักท่องเที่ยวได้มีความรู้ความเข้าใจ

3. ปัญหาเรื่องการอำนวยความสะดวกต่อการท่องเที่ยว เช่นศูนย์บริการ การท่องเที่ยว ร้านค้า อาหารและชายของที่ระลึก ส้วมและบริเวณที่จอดรถศูนย์รักษาความปลอดภัย เท่าที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบันยังไม่เพียงพอต่อการขยายตัวของอุตสาหกรรมที่มีแนวโน้มว่าเพิ่มขึ้นเรื่องในอนาคต

แนวทางในการพัฒนา

เพื่อเป็นการแก้ปัญหาในเรื่องเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมที่ถูกทำลายและเพื่อสร้างบรรยากาศที่ทำให้โบราณสถานปราสาทหินพิมายมีความเด่นชัดและมีสภาพเหมือนเมืองโบราณดั้งเดิมและในโอกาสเดียวกันเพื่อพยายามปรับปรุงพื้นที่ว่างเปล่าภายในเมืองให้เป็นอุทยานประวัติศาสตร์เพื่อใช้เป็นสถานที่เข้าไปศึกษาและพักผ่อนหย่อนใจด้วย ดังนั้นแนวทางในการพัฒนาควรเน้นถึงบรรยากาศการเข้าถึงโบราณสถานเน้นถึงแนวของเขตของกำแพงเมือง ประตูเมืองที่ชัดเจน ควรมีการปรับปรุงการใช้ที่ดินภายในเมืองจำกัดสิ่งปลูกสร้างอาคารมิให้ทำลายคุณค่าทางประวัติศาสตร์ และให้มีการจัดพื้นที่ในด้านการบริการแก่นักท่องเที่ยวอย่างเป็นระเบียบ ตั้งแต่สถานที่จอดรถ ร้านค้าอาหาร ของที่ระลึก และสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ

โดยสรุปแนวทางการพัฒนาปราสาทหินพิมาย สามารถสรุปได้เป็นขั้นตอนได้ดังนี้

1. การเวนคืนที่ดิน อพยพโยกย้ายราษฎรและสถานที่ราชการต่างๆ ออกจากเขตโบราณสถานที่กำหนด
2. การออกกฎหมายควบคุมการใช้ที่ดินภายในบริเวณเมืองโบราณพิมาย
3. การวางผังเมืองใหม่เพื่อย้ายเมืองพิมายออกจากกำแพงเมืองโบราณ
4. การสำรวจและขุดค้นเพื่อประโยชน์ในการศึกษาทางโบราณคดี ภายในบริเวณเมืองโบราณและขุดลอกสระโบราณให้เห็นแนวสระชัดเจน
5. การก่อสร้างถนน ปรับปรุงเส้นทางภายในเขตกำแพงเมืองโบราณและถนนรอบเมืองโบราณ
6. การก่อสร้างที่ทำการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริการและอำนวยความสะดวกต่างๆ แก่นักท่องเที่ยว และการอนุรักษ์และคุ้มครองโบราณสถานรวมทั้งปรับปรุงพื้นที่โดยรอบภายในเขตกำแพงเมืองให้เป็นอุทยานเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจแก่นักท่องเที่ยว
7. การปรับปรุงแก้ไขการใช้สื่อความหมายต่างๆ เพื่อประโยชน์ในการสร้างความประทับใจแก่นักท่องเที่ยว และการเพิ่มคุณค่าทางประวัติศาสตร์ของโบราณสถาน

(คัดลอกจาก การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย “การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางด้านกายภาพประเภทโบราณสถานแบบเขมรโบราณ กรณีศึกษาปราสาทหินพิมาย” สรุปคู่มือการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางกายภาพเอกสารประกอบการวางแผนท่องเที่ยว เล่มที่ 10 กองวางแผนโครงการ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย 2540 หน้า 147-148)